

УДК 658

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВО – ГОСПОДАРСЬКОГО АУДИТУ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Нікульникова Т.Г.* , 2013

Криворізький економічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Стаття присвячена розгляду актуальності аналізу фінансового стану як інструменту фінансово-господарського аудиту. Необхідність здійснення аналізу, а також напрямки покращення фінансового стану на прикладі підприємства ТОВ «Авторемпобутбуд» будівельної галузі. Це важливий аспект, так як будівництво має сьогодні розглядатися на макрорівні у системі національного господарства як багатогалузевий інвестиційно-будівельно-експлуатаційний комплекс. У статті наведені статистичні дані різних показників будівельної галузі. Зроблені розрахунки щодо оцінки фінансового стану та пропозиції його покращення в умовах підприємства, що досліджується.

Ключові слова: *фінансово-господарський аудит, поточний контроль, інвестиційно-будівельна активність, фондовий ринок, ринкові фактори, джерела та форми фінансування, фінансовий стан підприємства, аналіз платоспроможності і фінансової стійкості, заходи щодо покращення фінансового стану ТОВ «Авторемпобутбуд».*

Постановка задачі. Для стратегічного управління будівельним комплексом потрібне бачення моделі його функціонування у національній економіці. Тільки на основі такої моделі можна виявити основні чинники, макроекономічні взаємозв'язки та тенденції, залежність інвестиційно – будівельної активності від економічних циклів, процесів у галузях і регіонах, здійснювати науково обгрунтоване прогнозування і регулювання державного розвитку будівельного комплексу.

Фінансовий механізм будівельного комплексу потрібно вдосконалювати, задіявши нові джерела та форми фінансування, досягнувши таким чином баланс цілей стратегічного розвитку та його фінансового забезпечення.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Питання аналізу фінансового стану як інструмента фінансово – господарського аудиту в умовах будівельної галузі спеціально не досліджуються у науковій літературі та у науково – практичних розробках. Можна знайти вирішення окремих питань в трудах Хачатуряна Н.М., Литвина Б.М., Костирко Р.О., Савицької Г.В., Чумаченка М.Г., Мошенського С.З., Олійника О.В., Болюха М.А., Бутинеця Ф.Ф., Мниха Е.В., Поповича П.Я., Руденко Л.В., Подольської В.О., Яроша О.В. та ін.

Тому автор статті намагалася поставити та розкрити питання, актуальні для розвитку будівельної галузі та посилення аудиту і контролю фінансових засобів на підприємстві.

Мета статті: з'ясувати функції фінансово – господарського аудиту як форми поточного контролю в умовах будівельної галузі та здійснити аналіз фінансового стану ТОВ «Авторемпобутбуд» з метою пошуку можливостей його покращення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансово-господарський аудит вважається формою поточного контролю, бо він спрямований на запобігання фінансових порушень, передусім, шляхом здійснення оперативного контролю ризикових господарських операцій. Також фінансово-господарський аудит є виключно формою наступного фінансового контролю, який забезпечує не стільки попередження, як повне усунення або мінімізацію наслідків допущених фінансових порушень.

У даній статті розглядається функціонування фінансово-господарського аудиту в умовах будівельної галузі на прикладі ТОВ «Авторемпобутбуд».

ТОВ «Авторемпобутбуд» відповідно до статуту є юридичною особою, права і обов'язки набуває з дня його державної реєстрації. Основним видом діяльності ТОВ «Авторемпобутбуд» є будівництво споруд та будівель. Будівництво сьогодні має розглядатися на макрорівні у системі національного господарства як багатогалузевий інвестиційно-будівельно-експлуатаційний

*©Нікульникова Т.Г. – к.е.н., доцент, Криворізький економічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет».

комплекс, а у системі економічних відносин на мікрорівні - як процес конкуренції і взаємодії на об'єктах низки незалежних спеціалізованих суб'єктів ринку з їхніми інтересами і капіталами.

Пріоритетні напрями розвитку будівництва мають впливати зі стратегій соціального і економічного розвитку держави, державних і регіональних цільових програм.

Згідно даних Міністерства статистики в Україні масштаби будівництва в Україні з кожним роком збільшуються та прискорюються темпи будівництва нових об'єктів. Обсяги виконаних будівельних робіт в першому кварталі 2013 року є дуже значними в Україні, що свідчить про поступовий розвиток будівельної галузі в країні, що можна побачити в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяг виконаних будівельних робіт у січні-березні 2013 року

Виконано будівельних робіт	млн. грн.	у % до загального обсягу
Будівництво	9435,1	100,0
Будівлі	4608,8	48,8
з них:		
житлові	1725,2	18,3
нежитлові	2883,6	30,5
Інженерні споруди	4826,3	51,2

Необхідно прискорити розвиток ринкових відносин між учасниками будівництва, формування раціональної регіональної структури, інфраструктури і спеціалізації їх учасників, структури капіталу галузі і рівня капіталізації, вдосконалити систему договірних відносин, формування вартості, ціни і прибутку будівництва[4]. Необхідно забезпечити постійне підвищення ефективності проектних рішень, враховуючи увесь комплекс витрат будівельної продукції, запровадити механізм мотивації їх розробки [2].

ТОВ «Авторемпобутбуд» є суб'єктом малого підприємництва, тому складає спрощену фінансову звітність. Аналіз фінансового стану ТОВ «Авторемпобутбуд» проведено на підставі фінансової звітності підприємства, а саме: фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва за 2011-2012 роки.

За даними проведеного аналізу майнового стану ТОВ «Авторемпобутбуд» бачимо, що за 2011 рік майно підприємства збільшились на 703 тис. грн. За 2012 рік відбулося зменшення вартості майна на 2214 тис. грн. В 2011 році таке збільшення відбулося в основному за рахунок збільшення оборотних активів на 6716 тис. грн., що в цілому є позитивною характеристикою. В 2012 році зменшення вартості майна підприємства відбулося більшою мірою також за рахунок зменшення оборотних активів на 2200 тис. грн.

ТОВ «Авторемпобутбуд» має «легку» структуру активів, оскільки необоротні активи складають 0,96 % майна у 2011 році і 1,73 % у 2012 році (якщо частка необоротних активів становить понад 40%, говорять про “важку” структуру активів, менше 40% - «легку»). Це свідчить про мобільність майна підприємства. При цьому слід зазначити, що порівняно з попереднім звітним періодом частка необоротних активів у майні підприємства в 2012 році зросла на 0,73 %.

Вартість оборотних активів на кінець 2011 року в порівнянні з даними на початок року зросла на 671 тис. грн., а у % до майна зменшилась на 0,96%. В 2012 році спостерігалось зменшення необоротних засобів на 14 тис. грн., при цьому збільшилась на 0,73 процентного пункту частка необоротних активів у структурі майна підприємства. Така зміна може бути наслідком підвищення оборотності оборотних коштів підприємства.

Значно впливає на фінансовий стан підприємства стан запасів. За 2011 рік запаси зменшились на 18 тис. грн., зменшилась частка запасів у загальній вартості оборотних активів на 0,18%. За 2012 рік запаси збільшились на 21 тис. грн., що спричинило збільшення частки запасів у оборотному капіталі усього на 2,27%.

На кінець 2011 року в складі оборотних активів питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги складала 97,34%, дебіторської заборгованості за розрахунками – 0,06%, що в сумі складає 98%, а грошові кошти та їх еквіваленти склали 0,03% оборотного капіталу підприємства. Така структура активів може свідчити про неналагоджену систему розрахунків з замовниками та про середній рівень мобільності вкладання грошових коштів в розширення обсягів діяльності підприємства, але може свідчити і про розширення обсягів діяльності, оскільки рахунки дебіторів збільшуються. Станом на кінець 2012 року дебіторська заборгованість за товари, роботи,

послуги зменшилась і становила 978 тис. грн., а її питома вага в оборотному капіталі зменшилась на 8,44 процентних пункти і становила вже 88,91%, дебіторська заборгованість за розрахунками збільшилась до 30 тис. грн. Отже, спостерігається позитивна тенденція щодо поступового погашення дебіторської заборгованості та відволікання грошових коштів.

Фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від того, які кошти воно має у своєму розпорядженні і куди їх вкладено. Основним джерелом фінансування на ТОВ «Авторемпобутбуд» виступають залучені кошти, частка яких на початок 2011 року становила 94,41 % вартості майна, а на аналогічну дату 2012 року – 98,22%. Така структура джерел формування майна є ознакою низької фінансової стійкості підприємства. Крім того, дана ситуація є ненадійною з позиції банків та інвесторів, оскільки це виключає фінансовий ризик. Але підприємства зацікавлені в залученні позикових коштів. Отримавши позикові кошти під менший відсоток, ніж економічна рентабельність підприємства, можна розширити виробництво й підвищити прибутковість власного капіталу. В структурі залучених коштів існує лише кредиторська заборгованість, яка на кінець 2011 року складає 3255 тис. грн., а на кінець 2012 року – 11159 тис. грн., можна відмітити позитивну тенденцію зменшення даного показника, що свідчить про погашення ТОВ «Авторемпобутбуд» боргів перед постачальниками.

Аналіз ліквідності балансу показує, що і в попередньому, і звітному році спостерігається нестача найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. Така нестача становить достатню суму і тому є загрозою для підприємства:

- за попередній період: на початок періоду – 2464 тис. грн., на кінець – 3254 тис. грн.;
- за звітний період: на початок періоду – 3254 тис. грн.; на кінець – 1159 тис. гривень.

Позитивним моментом є те, що спостерігається тенденція до зростання найбільш ліквідних активів і, відповідно, зменшення найбільш термінових зобов'язань в 2012 році. За результатами аналізу можна зробити висновок, що ліквідність балансу є неабсолютною.

Більш детальним є аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів. Коефіцієнт оцінки ліквідності активів за показниками першої групи активів називається коефіцієнтом абсолютної ліквідності. Оптимальне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності для країн з перехідною економікою визначається на рівні 0,2 – 0,35. Значення даного коефіцієнта не відповідає оптимальному значенню як в 2011, так і 2012 році. Це свідчить про нестачу найбільш ліквідних активів [6].

Коефіцієнт поточної ліквідності повинен перебувати в межах від одиниці до двох. Нижня межа зумовлена тим, що оборотних коштів має бути щонайменше достатньо для погашення короткострокових зобов'язань [8]. Отриманий коефіцієнт за даними балансу ТОВ «Авторемпобутбуд» за 2011 і 2012 рік більший від одиниці, лише на кінець 2012 року він дорівнює 0,9327. Звернувши увагу на динаміку даного показника можна з'ясувати, що існує негативна тенденція до його зменшення у звітному періоді в порівнянні з попереднім.

При розрахунку коефіцієнта швидкої ліквідності не береться до уваги найменш ліквідна частина оборотних активів – активи, що повільно реалізуються [4]. Отриманий коефіцієнт також є вищим оптимального значення, зафіксованого на рівні 0,6 - 0,8, і складає 0,992 на кінець 2011 року і 0,8697 за аналогічний період 2012 року. Але при визначенні цього коефіцієнта слід враховувати один важливий момент: до розрахунку беруться ліквідні засоби, у тому числі дебіторська заборгованість. В умовах розвинутої економіки такий підхід є цілком виправданий: підприємство має низку законодавчо регламентованих можливостей, за допомогою яких воно може стягнути борги зі своїх дебіторів. В економіці України, для якої характерна криза неплатежів, реалізація такої можливості стає проблематичною. Тому викликає сумнів доцільність оцінки ліквідності українських підприємств за допомогою коефіцієнта поточної та швидкої ліквідності.

Отже, можна зробити висновок про низький рівень платоспроможності ТОВ «Авторемпобутбуд» в 2011 році та станом на 31 грудня 2012 року.

Проведемо аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості. Коефіцієнт незалежності характеризує частку власних капіталу підприємства у загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Проведений аналіз показує, що даний коефіцієнт нижчий від 0,5. Це означає, що підприємство забезпечене власними джерелами фінансування менше, ніж наполовину. Спостерігається негативна тенденція зменшення даного показника, так за 2012 рік він зменшився на 0,0714. Коефіцієнт фінансового ризику показує співвідношення залучених коштів і власного капіталу. Отриманий коефіцієнт на початок 2011 року показує, що на кожну одиницю власних коштів припадає 16,8836 залучених, а на початок 2012 року – 55,1695 залучених. Це говорить про низький рівень фінансової

стійкості і про занадто високий рівень залежності від кредиторів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто в тій формі, що дозволяє вільно маневрувати цими коштами, а яку капіталізовано. Провівши аналіз, ми отримали оптимальні значення коефіцієнта, що вказує на забезпеченість власними оборотними коштами. Коефіцієнт концентрації залучених коштів характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Можна зробити висновок, що на кінець 2011 року частка позикових у сумі капіталу складала 98,22 %, а на кінець 2012 року – 100%, що знову підтверджує відсутність власних коштів у підприємства. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами визначається як відношення власних оборотного капіталу до суми оборотних активів. Розрахувавши даний показник, можна зробити висновок, що на кінець 2011 року ТОВ «Авторемпобутбуд» власний оборотний капітал склав 0,79% суми оборотних активів, а на кінець 2012 року був відсутній.

За допомогою форми № 2 «Звіт про фінансові результати» за 2012 рік був проведений аналіз формування фінансового результату від операційної діяльності, аналіз структури операційних витрат, аналіз структури фінансового результату від звичайної діяльності. За 2011 рік підприємство отримало збиток від звичайної діяльності в сумі 165 тис. грн., а за 2012 рік збиток у розмірі 118 тис. грн.

Висновки. Отже, провівши аналіз фінансового стану, можна стверджувати, що у зв'язку з негативними явищами в економіці країни та зниження рівня ділової активності підприємства на ТОВ «Авторемпобутбуд» погіршуються певні показники його діяльності, знижується платоспроможність та фінансова стійкість підприємства.

Для того, щоб фінансовий стан підприємства в подальшому покращувався пропонується провести ряд заходів:

- переглянути політику управління дебіторською заборгованістю, тому що основну частку оборотних активів підприємства займає дебіторська заборгованість, яка стрімко зростає порівняно з минулим роком;

- активно займатися плануванням та прогнозуванням управління фінансами підприємства;
- досягти зниження собівартості робіт, що дозволить підприємству бути конкурентоспроможним на ринку збуту будівельних робіт. Це можливе за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних, так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат в собівартості робіт, адже зниження собівартості робіт прямопропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Проведення даних заходів на підприємстві дозволить покращити фінансовий стан та дозволить отримати прибуток.[3]

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: [затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 №205]. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>
2. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Р. О. Костирко. – Х.: Фактор, 2010. – 784 с.
3. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – К.: «Хай-Тек Прес», 2011. – 336 с.
4. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник/ В.О.Подольська, О.В.Яріш. – К.: ЦНЛ, 2010. – 488 с.
5. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 566 с.
6. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К.: ЦНЛ, 2010. – 528 с.
7. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування: Навч. Посібник / О.Г. Біла. –Л.: Компакт-ЛВ, 2013. – 311 с.